

Knalapparaten met hippe elektronica

Het knalapparaat is, net als andere methoden om vogels uit de buurt te houden, omstreden. Vogels wennen aan de knallen terwijl omwonenden er wakker van liggen. Fabrikanten hebben een flinke dosis creativiteit uit de kast gehaald om met elektronische foefjes de vogels te laten schrikken en omwonenden te vriend te houden.

Sinds jaar en dag zijn wilde ganzen een belangrijke oorzaak van schade aan akkerbouwgewassen. Ganzen komen en gaan en vreten in de tussentijd de jonge gewassen op. Soms gaat meer dan de helft van de opbrengst verloren. Een heel bekende preventieve maatregel is het knalapparaat. Fabrikanten compenseren de maken met technische trucjes. Dat leidt soms tot verrassende uitkomsten. Een knalapparaat laat propaan exploderen om een knal te genereren. Het propaan loopt vanuit het tankje naar een kleine ruimte in het knalapparaat. Een elektrisch vonkje zorgt vervolgens voor de explosie. Om dat vonkje te maken, is een ontsteking nodig, een elektriciteitsbron en een schakelaar die het elektrische circuit sluit. Die schakelaar is het meest geavanceerde onderdeel van het knalapparaat. Al kun je een knalapparaat tegenwoordig zo ingewikkeld krijgen als je wilt: van simpele tijdklok tot elektronische regelunit.

Een legergroen jasje

Voor aanvang van het elektronische tijdperk, knalden de knalapparaten bijvoorbeeld maar één keer in een uur, misschien twee keer of elke tien minuten. De knalapparaten deden dat maar liefst 24 uur per dag en 7 dagen in de week. Dat was voor de akkerbouwer erg plezierig, die hoefde er niet naar om te kijken. Toch was dat plezier van korte duur: vogels wendden aan de knallen die met een vast interval in dezelfde richting weerklonken. Buren hadden doorgaans moeite om te wennen aan de nagebootste gewerschoten. Moderne knalapparaten zijn uitgerust met tal van 'features'. Een lichtcel bijvoorbeeld. Die activeert het apparaat bij dageraad en schakelt het uit zodra het donker wordt. Standaard werken apparaten met lichtcellen

met een vertraging. Zo kun je ze bijvoorbeeld een uur na daglicht en twee uur na duister laten in- en uitschakelen. Maar leveranciers bedachten meer foefjes. Zo heeft het Scatterbird-knalapparaat een licht-paneel dat oplicht als de batterij bijna leeg is. Een ander Engels bedrijf levert camouflage-doeken voor de Scatterbird. Het apparaat inclusief gasfles en poten wordt dan in een legergroen pakje gehuld. Verscheidene fabrikanten leveren een carroussel, zodat het knalapparaat vrij kan draaien. Door de tegendruk van elke knal, draait het apparaat en wordt elke knal in een andere richting afgeschoten. Een welkome aanvulling is ook de 'random mode'. Daarmee knalt het apparaat onwillekeurig. Het Nieuw-Zeelandse Hunter heeft een knalapparaat met een 'random-mode' die zich pas na 42 dagen herhaalt: 42 dagen lang een knal op een verrassend moment dus. Een ander Engels apparaat, de Bangalore, is erg buurtvriendelijk. Die schakelt niet alleen 's nachts uit, maar ook op zondag. Het Duitse Purivox probeert een combinatie: wanneer het apparaat knalt, schiet er tegelijkertijd een vleugelachtig ding langs een geleidepijp zo'n 10 meter de lucht in. Dat 'ding' stelt een laagvliegende roofvogel voor.

Windturbine

Tot slot zette een creatieve Engelsman een draaiend knalapparaat op een klein aanhangwagentje. Die hoef je dus niet meer met de hand te versjouwen. Een windturbine op het karretje zorgt ervoor dat het knalapparaat draait. De apparaten van vijf fabrikanten (Purivox, Scatterbird, Exid, Selectabang en Zon) zijn in Nederland te koop. Zo distribueert Koster uit het Zeeuwse Axel het Belgische Exid-knalapparaat via een aantal landbouwmechanisatie-bedrijven. De volledig mechanische Exid kost

310 euro exclusief btw en tijdklok. Op de volgende pagina staan nog een aantal apparaten van andere fabrikanten.

Vergunning

Wie in Nederland aan het knalapparaat wil, heeft ook een vergunning nodig. Doorgaans is een ontheffing of vergunning nodig van de gemeente.

Engels feestje

Een knalapparaat is een typisch Engels product. Toch hebben ook het Duitse Purivox en het Nederlandse Dazon al een lange geschiedenis in de knalapparaten. De Engelse brancheorganisatie heeft een handleiding voor het gebruik van knalapparaten opgesteld: The National Farmers Union Bird Scarers Code. De bond adviseert knalapparaten afwisselend te gebruiken met andere middelen. Wanneer er op dezelfde percelen ook gejaagd wordt, vergroot dat het effect. Met het oog op het risico op diefstal, moet je het apparaat beschut opstellen. Plaatsen in de struiken brengt echter een groter risico op brand met zich mee. Ook een gepaste afstand van fiets- en wandelpaden is wenselijk. De apparaten zijn er immers niet om toeristen te verjagen. Bovendien kunnen (bereden) paarden schrikken en dat kan leiden tot ongelukken. Om overlast te beperken, is het advies: niet vaker dan vier keer per uur knallen. Dat zou ook het effect van het knalapparaat verbeteren. Hergroeperen van vogels kan soms langer dan een kwartier duren. Mocht de overlast hinderlijk worden, dan is het belangrijk dat omwonenden de juiste contactpersoon kunnen benaderen.

Knalapparaten met elektronische aansturing

Scatterbird

De Scatterbird van de Engelse fabrikant Portek is verkrijgbaar via een webshop van de importeur André Frijters uit Rijsbergen en bij tientallen Nederlandse dealers die overwegend actief zijn in gewasbeschermingsmiddelen en zaaiadren. Portek levert behalve het Scatterbird-knalapparaat ook vliegers in de vorm van roofvogels. En verder boos kijkende ballonnen, waaiers, vuurpijlen en knalvuurwerk. De Scatterbird Mark 3 kost 476 euro exclusief btw en inclusief 12-volts accu, acculader en poten. De Scatterbird heeft een fotocel: het apparaat is, hoe dan ook, uitgeschakeld tussen zonsopkomst en zonsopkomst. Wel zijn daarvoor veranderingen in te stellen. Bijvoorbeeld dat de eerste knallen twee uur na dauw en één uur na zonsopkomst gelost worden. De intervallen zijn instelbaar in stappen van 10 minuten en het aantal knallen is te variëren van één tot vijf. In de 'random mode' knalt de Scatterbird volledig willekeurig.

Selectabang

De Selectabang wordt verkocht door Gebroeders Westrate met drie vestigingen in Zeeland. De fabrikant van de Selectabang is het Engelse Astwell Augers Limited dat ook vijzels maakt voor allerlei toepassingen in de industrie en agrarische sector. Het knalapparaat heeft een elektronische aansturing. Zo kan gevarieerd worden tussen één en vier knallen en een interval van 1 tot 100 minuten. De Selectabang heeft een lichtcel en kan na zonsopkomst met maximaal 5 uur vertraging ingeschakeld worden. Als het om half zes licht wordt, kan het knallen dus tot half elf uitgesteld worden. Bij Gebroeders Westrate staat het apparaat in de prijslijst voor 540 euro exclusief btw.

Zon

Ook de Nederlandse fabrikant Dazon heeft diverse dealers in het land, maar verkoopt wereldwijd Zon-knalapparaten. Het knalapparaat is verkrijgbaar in twee uitvoeringen: mechanisch en elektronisch, al is de mechanische versie ook van enige elektronica te voorzien door de gasleiding door te knippen en een tijdschakelaar te plaatsen. Als je voor de mechanische versie met schakelapparaat kiest, heb je geen accu nodig, maar genoeg aan een AA-batterij. Met de elektronische bediening op de luxe uitgevoerde Zon, kun je de intervallen en het aantal schoten per interval gevarieerd instellen van één tot vier schoten per interval met zo'n 5 seconden ertussenin. Ook de elektronische Dazon heeft een 'toevalsstand'. Wanneer je die gebruikt, geschiedt de volgende knalreeks 1 tot 5, 1 tot 10 of 1 tot 15 minuten later. De apparatuur maakt zelf dus een keuze en daardoor zou het verrassings-effect gewaarborgd zijn. De eenvoudige versie is er voor 225 euro exclusief btw. De luxe voor 350 euro.

Purivox

De enige Duitse fabrikant is Purivox. Het Tirplex V-knalapparaat is er in meerdere uitvoeringen. Het Duitse Purivox wordt verkocht door TBB Stadex uit Tubbergen. De Purivox schiet altijd drie keer. Zo zouden de vogels opschrikken, opvliegen en vluchten. Met een ingestelde tijdklok schakelt de Purivox in en uit. Door vier tijdsblokken en een 'toevalsaansturing' zijn de intervallen af te wisselen. Twee 6-volts accu's zorgen voor de stroom. Een Purivox met een afstandsbediening is er ook. Die wordt voor andere doeleinden gebruikt en wel voor de Duitse carnaval waar het de praalwagens een extra 'feature' geeft. De Canadezen gebruiken die Purivox om tijdens zeilwedstrijden te communiceren met de zeilers. Op de webshop meldt het Duitse bedrijf voor de Purivox een prijs van 490 euro exclusief btw.